

A Nobel-díjas Szent-Györgyi Albertet ünnepli az egész ország

Szeged, október 29.

(A Magyarország tudósítójának telefonjelentése.) Szeged Szent-Györgyi Albert professzor Nobel-díjának lázában ég. Őt magát is, egyetemét is ünnepli a város abban a boldog örömben, amely a stockholmi Karolin-intézet tegnapi döntésével az egész magyar tudományosságot érte. A magyar tudományosság diadalából részt kér most magának a szegedi egyetem is, amelynek intézetében érte el Szent-Györgyi professzor az egész nemzetközi nyilvánosságot bejáró tudományos felfedezéseit, — de részt kér magának Szeged is, amely falai között lehetőséget nyújtott a professzornak tudományos munkássága folytatására.

A város titokzatosan egyszerre értesült tegnap éjjel a stockholmi örvendetes hírről. A hangversenyéről, színházról, mozikból kitóduló közönség a szerkesztőségekből érkező hírekre előzött az uccákat, percek alatt elterjedt a stockholmi döntés híre. Ennek az örömnél és általános boldog érzésnek adott hangot az éjféli utáni órákban egy diákcsoport, amely rögtönzött szerenádokat tartott a professzor ablaka alatt. Nemsokára megérkeztek a kávéházakból kitóduló cigányok, akik hegedűszóval köszöntötték a tanárt.

Szent-Györgyi Alberttel szinte egyidőben közölte a stockholmi döntést egy svédországi telefonjelentés és a Pesti Napló szerkesztősége. Azután megérkezett a Karolin-intézet távirata, közölve a tanárral, hogy az élő szervezetekben végbemenő oxidációs folyamatok vizsgálataért, különös tekintettel a C-vitaminra, neki ítéltek oda az 1937. évi orvosi Nobel-díjat.

Üdvözlések az egész világról

Már az éjféli utáni órákban az üdvözlő táviratok serege érkezett Szent-Györgyi Albert lakására. Külföldről is egymásután üdvözölték. A legmeghatóbb jelenet akkor játszódott le, amikor Szent-Györgyiné telefonon felhívta Cambridgeben tanuló 19 éves lányát, vele is közölte apjának világraszóló dicsőségét. Még az éjszaka jelentkezett telefonon Hóman Bálint kultuszminiszter és a magyar kormány nevében köszöntötte Szent-Györgyi Albertet.

A reggeli óráktól kezdve tömegével érkeznek Szent-Györgyi lakására és intézetébe az üdvözlő táviratok a világ minden tájáról. A déli órákig 340 táviratot számoltak össze, amelyet 25-ös és 50-es csoportokban kézbesítettek ki. A skandináviai, németországi és angol üdvözlések mellett amerikai üdvözlés is érkezett.

Délelőtt templomtéri orvos-egyetemi intézet máskor csendes, meghitt, nyugalmas hajlékára nem lehet ráismerni. Egymásnak adják a legfiatalabb diákoktól kezdve a város vezetéséig. Először az egyetem tanácsa tiszteltette a kitüntetett tanárnál, 12 óra után Imecs György főispán, Pálffy József polgármester és Buócz Béla főkapitányhelyettes jelent meg a laboratóriumi dolgozószobában, a város hatóságának és közönségének

nevében üdvözölték Szent-Györgyi Albertet.

Ünnepi szünet az egyetemen

A folyosók tele vannak kipirult arcú, boldog diákokkal, diáklányokkal, akik a dália és krizantémcsokrok tömegével halmozzák el a professzort. A hatalmas virágcsokrok szinte be sem férnek már a dolgozószobába. Gelei József rektor intézkedésére a szegedi egyetemen pénteken szünetelnek az előadások, a központi épületre pedig kitűzték a nemzetiszínű lobogót.

Megható jelenet volt, amikor több százfőnyi egyetemi hallgató gyűlt össze a téren, lelkesen éljeneztek a professzort, aki azután néhány közvetlen szóval köszönetet mondott nekik.

A Templom téra Himnusz hangjaival volt tele, amikor megérkezett az intézetbe dr. Szent-Györgyi Albert felesége, aki egyik legelső teniszbajnoknőnk. A professzor felesége kipirulva, fiatalos szépségében alig tud szavakat találni, amikor a Magyarország munkatársa jelentkezik nála, hogy megkérdezze őt is a magyar tudományosságot és a Szent-Györgyi családot ért nagy, dicsőségről:

Beszél a professzor felesége

— Annaira boldog vagyok — mondja — és annyira örülünk mind most együttesen, hogy igazán nem is tudom, mit feleljek a kérdésekre. Hiszen ismerik őt, milyen egyéniség, milyen közvetlen, hogyan tud dolgozni és hogyan tud ösztönözni. Mit mondjak én ezeken kívül mást. Boldogok vagyunk mind, csak azt sajnáljuk nagyon, hogy ezekben, az életben csak egyszer előforduló boldogsággal teljes napokban nincs velünk kislányunk, aki jelenleg Cambridgeben egyetemi tanulmányait folytatja. — A közelmúltban tértem vissza Angliából, ahová magam kísértem ki Nelli lányomat és elindítottam angliai egyetemi útjára. Kislányunk a cambridgei egyetemen szintén biokémiai tanulmányokat folytat és az a tervünk, hogy tanulmányi idejének legnagyobb részét Angliában töltsse el. Természetesen még az első boldogság örömeiben az éjszaka telefonon felhívtuk kislányunkat és közöltük vele a kitüntetés híreit. Nagyon boldogok vagyunk, — csak ezt tudom ismételni.

Szent-Györgyi professzor egyik legelső és legközvetlenebb munkatársa, dr. Anna Ernő egyetemi magántanár, első tanársegéd, dr. Laky Károly tanársegéddel együtt a következőkben foglalják össze Szent-Györgyi professzor tudományos munkájának lefolyását és eredményeit:

„Professzorunk korszakalkotó felfedezései“

— Professzorunk munkája a biológiai égési folyamat, vagy tudományos nyelven biológiai oxidációk vizsgálata, azaz annak a folyamatnak kutatása, amely az élő szervezet

számára a maga életfentartásához és munkavégzéséhez szükséges energiákat termeli. A probléma vizsgálata, amely rendkívül bonyolult, hosszú évek óta folyik.

— Az élő szervezetben az égési folyamatok csak nagyon lassan és körülményesen történhetnek meg, hiszen a felszabaduló energiák csak részletekben és apránként juthatnak rendeltetési helyükre. Így azután, hogy az energiák részletekben szabaduljanak fel a bevitt táplálékokból, a szervezetnek bonyolult rendszerre van szüksége, amely a táplálék által termelt energiákat apránként adagolja.

— Ennek a rendszernek a feltárása vezetett azután professzorunk korszakalkotó felfedezéseihez, amilyen a C vitamin és a P vitamin, továbbá megmutatta azt, hogy a borostyánkősavnak és a vele igen közeli rokonságban álló többi vegyületnek alapvető szerepe van abban, hogy az élő szervezet táplálékaiból előálló energiákat célszerű módon tudja felhasználni.

A híres ötórás teák

Dr. Anna magántanár ezután arról a közvetlen kapcsolatról beszélt, amely a professzorhoz a szeretet legmelegebb szálaival fűzi munkatársait.

— A legközvetlenebb ember, — mondja — akinek tudós egyéniségét most nem akarom jellemezni, csak néhány szubjektív részlet-vonásra mutatok rá akkor, amikor megemlítem, hogy a legkomolyabb tudományos munka mellett nagyon szereti a vig történeteket és a legjobban tudja azokat előadni. Különösen a délutáni ötórás teáknál, amelyeket naponként tartunk, meg munka után az intézetben, keltenek nagy derűtséget ezek a történetek. Ezek a délutáni teázásokon mindenről esik szó, ami a világon történik, csak egy van kiköszörítve: a tudomány, mert ekkor a pihenés perceit élvezzük.

Vidám szoba a világhírű intézetben

Hogy milyen élet folyik Szent-Györgyi professzor ma már világhírű intézetében, arra mi sem jellemzőbb, mint az a kis meghitt folyosóbenyíló, ahol az ötórás teákat rendezik a professzor diákjai, ahol fonott székekkel körülvett terített asztallal magyarosdísú szobában várják délutánonként a diákokat.

A falakat tréfás felvételek, tréfás köszöntők és oklevelek borítják. Az egyik ilyen tréfás oklevelet akkor készítették a professzor munkatársai, amikor felfedezte a C vitamint. Fekete papíron fehér festékkel írták ezt az ötletes és hangulatos, tréfás oklevelet, amely a következőképpen szól:

„Mi Tohuva Bohu, Libéria szabad köztársaság elnöke tudtul adjuk, hogy Szent-Györgyi Albert testvérünk, a sápadtarcú idegen elméjének fényes szikrájával és oreájának verejtékével nem átalotta fellelni a bűvös kristályt, amelynek egyetlen rögeszkéje képes országunk valamennyi lakóját fehérre varázsolni, oly fehérre, hogy a saját anyja sem ismeri meg. Még arra kérjük, hogy a fehérséggel kapcsolatos kellemtelenségek elhárítására találjon fel olyan pasztillát, amelyből, ha egy szemmet bevesz az ember, hat hétig mosdania sem kell. Addig is, hogy nagyobb kedvvel fáradozhassék a fentemlített közélet érdekében, halánk jeléül átnyújtjuk neki a Nagyrend parancsnoki keresztjét — a paprikával.“

A fekete pergamen mellett ott lóg a nagy ákombákomokból rajzolt

»Nagykereszt« ráakasztva az a szegedi paprika, amelyből Szent-Györgyi professzor előállította a C vitamint.

A szegedi rektor az első magyar Nobel-díjas tudósról

Amikor a déli órákban eltávozott Szent-Györgyi intézetéből, az egyetemi tanács Gelei József rektornál rögtönzött tanácskozás kezdődött: milyen formában nyújták át az egyetem köszöntését a kitüntetett tudósnak. Gelei rektor a tanácskozás után a következőket mondotta a Magyarország munkatársának:

— Az egyetemi tanács elhatározta, hogy a lebenszerűesebb, a legnagyobb ünnepség keretében fogja üdvözölni tudós tanártársát. Az is szóba került, hogy Szent-Györgyi plaketteket verekünk annak emlékére, hogy az első magyar Nobel-díjas tudós a szegedi egyetem tudós tanára. Arról is tárgyaltunk, hogy a közel jövőben az egyetem díszdoktorává avatjuk Szent-Györgyi Albertet. A legrövidebb időn belül összeülnek a karok és meghozzák határozatukat. Valószínűleg a matematikai és természettudományi kar avatja tiszteletbeli doktorává.

Zászló a városháza tornyán

A város vezetősége és az egyetem állandó érintkezésben van Szent-Györgyi professzor dolgában. Pálffy József polgármester a következőket mondotta a Magyarországnak:

— Hogy kifejezésre juttassam a város büszkeségét és örömét, a városháza tornyára délből kitétettem a nemzeti színű és a városi lobogót, amelyek 24 óráig fogják hirdetni Szeged legmagasabb pontjáról az egyetemnek és Szegednek a dicsőségét. A legközelebbi jövőben rendkívüli törvényhatósági közgyűlést hívunk össze, a város parlamentjében köszöntjük a professzort, ugyanakkor indítványozni fogom, hogy a város közgyűlése válassza meg díszpolgárává Szent-Györgyi Albertet.

Fáklyásmenet

A diákok is ki akarják venni részüket az ünnepségből, azonkívül, hogy spontán magatartásukkal már az éjjel és ma délelőtt is több alkalommal köszöntötték tanárukat. A bajtársi egyesületek délből megbeszélést tartottak, elhatározták, hogy este nagyszabású fáklyásmenettel köszöntik az első magyar Nobel-díjas tudóst.

A miniszterelnök távirata

Darányi Kálmán miniszterelnök a következő táviratot intézte dr. Szent-Györgyi Albert egyetemi nyilvános rendes tanárhoz:

Az 1937. évi orvosi Nobel-díjjal történt kitüntetéséhez fogadja Méltóságod legőszintébb szerencsekívánataimat.

E kitüntetés a magyar névnek az egész világon dicsőséget szerzett s ráknézve annál nagyobb jelentőségű, mert nemcsak Méltóságodnak az emberiség érdekében évek óta csendben folytatott eredményes tudományos kutatómunkásságának méltó elismerését jelenti, hanem egyben a magyar tudomány megbecsülését is. Segítse a Mindenható Méltóságodat továbbra is nagyjelentőségű orvosi kutató munkájában. Dr. Darányi Kálmán miniszterelnök.

Üdvözlő táviratot küldött a professzornak Budapest székesfőváros nevében Karafiáth főpolgármester is.

Akiknek foglalkozása minden erejük megfeszítését követeli, iganak hetenként legalább egyszer, reggel felkeléskor egy pohár természetes Ferenc József keserűvizet, mert ez szabályozza a bél működést, előmozdítja a gyomormozgást, fokozza az anyagcserét, élénkíti a vérkeringést és ezáltal új életet teremt. Kérdezze meg orvosát.

Ezúton tudatjuk, hogy felejtethetetlen leányom és nővérem
Özv. Zipresz Károlyné szül. Evetovits Mancsi
sírközfelszentelése
e hó 31-én, vasárnap (fél 12 órakor) lesz a Kerepesi temetőben. 2. sor, 80. sír. Salgótarjáni út felől.
Özv. Evetovits Béláné és fiam Jani